

სამორინე ინდუსტრიის აჭარის რეგიონის ეკონომიკაზე ზეგავლენის ანალიზი

DOI: <https://doi.org/10.52340/bal/2024.04.05>

აბსტრაქტი

საქართველოს საბაზრო ტრანზიციულ ეტაპზე ერთ-ერთ ყველაზე ნაკლებად შესწავლილ სფეროს სათაშაშო ბიზნესი წარმოადგენს, რომელსაც, როგორც თეორიული კვლევის, ისე პრაქტიკული ფუნქციონირების თვალსაზრისით, გააჩნია მრავალი ნახსენები – სამართლებრივი, პოლიტიკური, ფსიქოლოგიური, რელიგიური და სხვა. ამ მხრივ გამონაკლისი არც ეკონომიკური ასპექტია. წინამდებარე კვლევა რეგიონულ ჭრილში განიხილავს ეკონომიკაზე სათაშაშო ბიზნესის ყველაზე მსხვილი სეგმენტის, კერძოდ, სამორინე ინდუსტრიის ზეგავლენას უცხოური გამოცდილების განზოგადებისა და ქვეყანაში განხორციელებული რეგულაციური ცვლილებების ფონზე.

შენიშვნა: აზარტული თამაშების ნეგატიური სოციალური ზეგავლენის შესწავლა სცილდება წინამდებარე სტატიის კვლევის საგანს.

საკვანძო სიტყვები: სათაშაშო ბიზნესი, სამორინე ინდუსტრია, აჭარის რეგიონი.

ბესიკ ბოლქვაძე,

ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ეკონომიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
<https://orcid.org/0009-0009-5788-5878>
E-mail: besik.bolkvadze78@gmail.com

SAMORIN INDUSTRY ON THE ECONOMY OF THE AJARA REGION IMPACT ANALYSIS

Besik Bolkvadze

Shota Rustaveli State University

PhD, Associate Professor

<https://orcid.org/0009-0009-5788-5878>

E-mail: besik.bolkvadze78@gmail.com

ABSTRACT

On the transition market stage of Georgia one of the less studied industries represents gambling business which from economic research as well as practical functioning point of view has the following sides – legal, political, psychological, religious and so forth. In this regard no exception is an economic aspect. Presented study in regional perspective considers the most considerable segment's – casino industry's impact against the background of generalizing of foreign experience and regulating changes made in the country.

Remark: Research of gambling social impact is out of the scope of the paper.

Key words: Gambling business, casino industry, Adjara region.

შესავალი

სათაშაშო ინდუსტრია თანამედროვე ეტაპზე ითვლება მსოფლიოში მეტ-ნაკლებად მზარდ ბიზნესად. ყველა ქვეყანას გააჩნია სათაშაშო ბიზნესის პოლიტიკისადმი განსხვავებული მიდგომები და რეგლამენტაციები. ამასთან, გამოკვეთილი პარადიგმა და ამბივალენტურობა მდგომარეობს შემდეგში: სახელმწიფოთა მთავრობები ცდილობენ, შექმნან ე.წ. პასუხისმგებლიანი

გემბლინგ-სისტემები და იმავდროულად გააძლიერონ სათაშაშო ინდუსტრიის როლი ეკონომიკაში [1], რაც თავის მხრივ მოიცავს: ტურიზმის ხელშეწყობას, სამუშაო ადგილების შექმნას, ფისკალურ კონტრიბუციას, ინვესტიციების ნახალისებას, ურბანულ რევიტალიზაციას და მულტიპლიკაციურ ეფექტს. აქვე შევნიშნოთ, რომ აზარტული თამაშობები ტოტალურად (როგორც აზარტული /„მაგარი“/, ასევე მომგებიანი /„რბილი“/

თამაშები) აკრძალულია მსოფლიოს 20-მდე ქვეყანაში.

საქართველოში სათამაშო ბიზნესის ლეგალიზაცია განხორციელდა გასული საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისში. მიმდინარე ეტაპზე მისი რეგულირება ეყრდნობა 30-მდე ნორმატიულ აქტს, ხოლო მისი ეკონომიკური აქტივობის შესახებ ზოგად წარმოდგენას იძლევა შემდეგი მაჩვენებლები: აზარტული თამაშების საქმიანობებით დაკავებული საწარმოების ბრუნვის მოცულობამ, საქსტატის მონაცემების მიხედვით [2], შეადგინა: 2020 წელს – 32.1 მლრდ ლარი, 2021 წელს – 47.9 მლრდ ლარი, 2022 წელს – 52.6 მლრდ ლარი, პროდუქციის გამოშვების ანუ ერთობლივი სათამაშო შემოსავლების (GGR /Gross Gaming Revenue/) მაჩვენებელმა კი შესაბამისად შეადგინა: 2020 წელს – 1.4 მლრდ ლარი, 2021 წელს – 2.2 მლრდ ლარი, 2022 წელს – 2.5 მლრდ ლარი.

აღასანიშნავია, რომ უკანასკნელ პერიოდში ქვეყანაში სათამაშო ბიზნესის სფეროში შემოღებულმა რეგულაციებმა მოიცვა შემდეგი მიმართულებები [5]: 2022 წელს ცვლილებები განხორციელდა ორ ეტაპად (1 იანვრიდან და 1 მარტიდან), კერძოდ, – შეიქმნა აკრძალული პირთა სია და განისაზღვრა დამოკიდებულ პირთა სიის ფორმირების მექანიზმი; გაიზარდა მოთამაშეთა ასაკობრივი ზღვარი (25 წლამდე) საქართველოს მოქალაქეებისათვის; აიკრძალა აზარტული და მომგებიანი თამაშების რეკლამა, გარდა კანონით დადგენილი გამონაკლისი შემთხვევებისა. ცვლილებები შეეხო ასევე სათამაშო სექტორს საგადასახადო დაბეგვრის ნაწილში, კერძოდ, სისტემურ-ელექტრონული ფორმით მოწყობილი თამაშობები ანუ ონლაინ თამაშები (მხოლოდ სამორინეები და სლოტ-კლუბები) გადავიდნენ ერთობლივი სათამაშო შემოსავლების (ე.წ. GGR) დაბეგვრის მექანიზმზე. ამასთან, წყაროსთან დაბეგვრას დაექვემდებარა ონლაინ თამაშებში მონაწილე პირის მიერ სათამაშო ანგარიშიდან გატანილი თანხა.

რაც შეეხება 2024 წლის 1 იანვრიდან ამოქმედებულ რეგულაციებს, ისინი ძირითადად ფისკალური ხასიათისაა და შეეხო შემდეგ კომპონენტებს: 1. გაიზარდა მოგების გადასახადის განაკვეთი, ონლაინ თამაშების (გარდა ტოტალიზატორებისა) ორგანიზატორებზე, ერთობლივი სათამაშო შემოსავლების 10%-დან 15%-მდე; 2. გაიზარდა ონლაინ თამაშებში მონაწილე პირების მიერ გატანილი თანხის დაბეგვრის განაკვეთი 2%-დან 5%-მდე; 3. შეიცვალა სტანდარტული („Land-based“) სლოტ-კლუბების დაბეგვრის მექანიზმიც, სახელდობრ: ა) „ესტონური“ მოდელის ნაცვლად ისინი დაიბეგრებიან ერთობლივ სათამაშო შემოსავლებზე 15%-იანი განაკვეთით; ბ) ასევე, წყაროსთან დაკავებენ მოთამაშეთა მოგების შემთხვევაში გატანილ თანხას 5%-იანი განაკვეთით.

ძირითადი ტექსტი

წინამდებარე ნაშრომში წარმოდგენილი ანალიზი ეხება უშუალოდ აჭარის რეგიონის ეკონომიკაში სამორინეების მნიშვნელობას, გამომდინარე იქიდან, რომ

ერთი მხრივ სათამაშო ბიზნესის „განფენილობის“ თვალსაზრისით სწორედ აჭარის რეგიონი წარმოადგენს ქვეყნის ერთ-ერთ ყველაზე აქტიურ რეგიონს, მეორე მხრივ კი სამორინეები ასრულებენ სათამაშო ინდუსტრიის „მზიდი კონსტრუქციის“ როლს.

ხსენებული ინდუსტრიის სტრუქტურა 2024 წლის 1 იანვრისთვის წარმოგვიდგება შემდეგნაირად: რეგიონში ფუნქციონირებს სულ 45 სათამაშო ბიზნესოპერატორი, მ.შ. – 12 სამორინე (კაზინო), 28 სათამაშო აპარატების სალონი (სლოტ-კლუბი), 3 ბინგო და 2 ტოტალიზატორი [4]. შევნიშნოთ, რომ სამორინეების უმეტესი ნაწილი, კერძოდ 9 სამორინე განთავსებულია სასტუმროში, ამასთან, ყველა სამორინე მოიცავს სლოტ-კლუბის კომპონენტს. საფინანსო-ეკონომიკური თვალსაზრისით, რეგიონის სათამაშო ინდუსტრიის მთავარ მოთამაშეებს წარმოადგენენ ე.წ. „მინის“ (სახმელეთო) სამორინეები.

აჭარის რეგიონში სამორინე ინდუსტრიის განვითარებას, თავის მხრივ, განაპირობებს მთელი რიგი ფაქტორებისა, რომელთაგანაც მნიშვნელოვანია: ტურიზმის სექტორის განვითარების მზარდი დინამიკა, რეგიონის საზღვრისპირა მდებარეობა, ტერიტორიული ნიშნის მქონე სანებართვო შეღავათების არსებობა, ეკონომიკური აქტივობის შედარებით მაღალი დონე, ლოგისტიკური ხელმისაწვდომობა, მზარდი ურბანიზაცია.

ბუნებრივად ჩნდება კითხვა: რა ეკონომიკური ბენეფიტები აქვს სამორინე ინდუსტრიას რეგიონულ კონტექსტში, კერძოდ კი აჭარის რეგიონის, როგორც მთლიანი შიდა პროდუქტის სიდიდით ქვეყნის რიგით მეორე ტერიტორიული ერთეულის, ეკონომიკისათვის?

უპირველესად დაკვირვებას საჭიროებს რეგიონში მოქმედი სამორინეების¹ მიერ სხვადასხვა დონის ბიუჯეტში გადახდილი გადასახადები და მოსაკრებლები. კერძოდ, 2022 წელს სახელმწიფო ბიუჯეტში სამორინეებიდან აკუმულირებული იქნა 57.5 მლნ ლარი; აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკურ ბიუჯეტში მობილიზებული საშემოსავლო გადასახადის თანხამ შეადგინა 20.9 მლნ ლარი, რაც რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსულობების 4.7%-ია; ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში გადახდილი იქნა სათამაშო ბიზნესის მოსაკრებელი – 35.2 მლნ ლარი (ჯამურად სათამაშო ინდუსტრიის მიერ გადახდილი მოსაკრებლის 85%), რაც შეადგენს ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შემოსულობების 13.2%-ს. ამასთან, იმავე წელს ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში ჩარიცხულმა სათამაშო ბიზნესის მოსაკრებელმა შეადგინა 2.4 მლნ ლარი [6; 7; 8] (იხ. ცხრილი 1).

გარდა ფისკალური კონტრიბუციისა, ასევე ანალიტიკურად მნიშვნელოვან მაჩვენებელს აჭარის რეგიონის სამორინე ინდუსტრიის მიერ განეული ხარჯები წარმოადგენს (ე.წ. მულტიპლიკაციური ეფექტის ქრილში), რაც მზარდია და მოიცავს სამ ძირითად კომპონენტს

¹ აქ და ქვემოთ მოცემულია რეგიონის მხოლოდ 10 სამორინის ჯამური მაჩვენებლები.

ცხრილი 1

სამორინეების ფისკალური კონტრიბუცია აჭარის ა.რ. რესპუბლიკურ ბიუჯეტსა და ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში (ფაქტი/მლნ ლარი)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
აჭარის ა.რ. რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსულობები	285.1	288.8	307.8	278.7	307.4	442.0
სამორინეების მიერ გადახდილი საშემოსავლო გადასახადი აჭარის ა.რ. რესპუბლიკურ ბიუჯეტში	7.7	9.7	13.5	4.9	8.7	20.9
სამორინეების ფისკალური წვლილი აჭარის ა.რ. რესპუბლიკურ ბიუჯეტში	2.7%	3.4%	4.4%	1.8%	2.8%	4.7%
ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის შემოსულობები	168.6	167.0	177.2	142.1	197.2	266.1
სათამაშო ინდუსტრიის მიერ გადახდილი სათამაშო ბიზნესის მოსაკრებლები ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში	30.6	36.2	32.0	17.2	23.4	41.4
სამორინეების მიერ გადახდილი სათამაშო ბიზნესის მოსაკრებლები ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში	24.1	27.0	24.2	0.4	19.2	35.2
სამორინეების ფისკალური წვლილი ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში	14.3%	16.2%	13.7%	0.3%	9.7%	13.2%

წყარო: აჭარის ა.რ. ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო. ქ. ბათუმის მერია.

შენიშვნა: ცხრილში მოცემული მონაცემები არ მოიცავს სამორინეების მიერ საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტში გადახდილი საერთო-სახელმწიფო გადასახადებისა და სანებართვო მოსაკრებლების და ბათუმის მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტში გადახდილი ადგილობრივი გადასახადის თანხებს.

– მოთამაშე ვიზიტორების განთავსებას, ტრანსპორტირებას და კვებას. კერძოდ, 2022 წელს რეგიონში მოქმედი სამორინეების მიერ ზემოხსენებული სამი სახეობის მომსახურების შეძენაზე გაწეული იქნა ჯამურად 82.3 მლნ ლარი, მათ შორის: 1) სასტუმრო მომსახურების შეძენაზე – 31.5 მლნ ლარი; 2) სატრანსპორტო მომსახურების შეძენაზე – 17.8 მლნ ლარი; 3) კვებით და სასმელებით მომსახურების შეძენაზე – 33.0 მლნ ლარი [8]. აქვე აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ იმავე წლისათვის რეგიონში განთავსების საშუალებებით უზრუნველყოფისა და საკვების მიწოდების (სასტუმროებისა და რესტორნების) ბრუნვის მოცულობამ შეადგინა 408.4 მლნ ლარი [2], რომლის 15.8% მოდის სწორედ სამორინეების მიერ განხორციელებულ შესყიდვების კომპონენტზე.

სამორინე ინდუსტრიის მიერ 2022 წელს აჭარის რეგიონში მოქმედ სამორინეებში დასაქმებული იყო 3588 კაცი, რაც ქვეყნის მასშტაბით სათამაშო ინდუსტრიაში დასაქმებულთა $\frac{1}{3}$ -ზე მეტია. სამორინე ინდუსტრიის საშუალო ხელფასმა კი შეადგინა 2392 ლარი, რაც აღემატება შესაბამისი პერიოდის აჭარის რეგიონის ყველა სხვა სექტორის ანალოგიურ საშუალო მაჩვენებელს, გარდა ენერგეტიკის და კომუნიკაციის სექტორებისა. ამასთან, სამორინეთა ჯამურმა სახელფასო ფონდმა

იმავე წელს შეადგინა 80.8 მლნ ლარი. აქვე შევნიშნოთ, რომ სამორინე ინდუსტრიაზე მოდის ბათუმში ოპერირებად ბიზნეს სექტორში (ყველა ბიზნესსუბიექტში) დასაქმებულთა 5.8%, ხოლო გაწეული შრომითი ხარჯების – 8.6% [2; 8].

ხაზგასასმელია, რომ იმავე პერიოდისათვის აჭარის რეგიონში (ბიზნეს სექტორის ნაწილში) სამორინე ინდუსტრიამ განია უფრო მეტი შრომითი ხარჯები, ვიდრე ერთად აღებული უძრავ ქონებასთან დაკავშირებულმა მომსახურებებმა, კომუნალურმა მომსახურებებმა და პროფესიულმა, ტექნიკურმა და სამეცნიერო საქმიანობებმა. ასევე, განახორციელა საქონლისა და მომსახურების ყიდვები, რომელიც აღემატებოდა ერთად აღებული სოფლის მეურნეობის, ენერგეტიკის, ინფრამაცია-კომუნიკაციის და განათლების სექტორებს [2; 8] (იხ. ცხრილი 2).

საინტერესოა აჭარაში მოქმედი სამორინეების მიერ მოზიდული ვიზიტორების „გეოგრაფიაც“. ყველაზე მეტი უცხოელი მოთამაშე მოდის შემდეგ ქვეყნებზე: თურქეთი, ისრაელი, არაბული ქვეყნები, დანარჩენი ქვეყნები. აღსანიშნავია, რომ ბოლო წლების დინამიკაში სამორინეების მიერ მოზიდული მოთამაშე ვიზიტორების დაახლოებით 90% მოდის არარეზიდენტ, ხოლო 10% –

ცხრილი 2

აჭარის რეგიონში მოქმედი სამორინეების ეკონომიკური მახასიათებლები

	გადახდილი გადასახადები და მოსაკრებლები /მლნ ლარი/	დასაქმებულთა რაოდენობა /კაცი/	სახელოსო ფონდი /მლნ ლარი/	საშუალო ხელფასი /ლარი/	შექნილი სასტუმრო მომსახურების ღირებულება /მლნ ლარი/	შექნილი სატრანსპორტო მომსახურების ღირებულება /მლნ ლარი/	შექნილი კვებითი მომსახურების ღირებულება /მლნ ლარი/	მოთამაშე ვიზიტორთა რაოდენობა (არაუნიკალური) /კაცი/	სათამაშო მაგიდების და სათამაშო აპარატების რაოდენობა /ცალი/
2022	92.7	3588	80.8	2392	31.5	17.8	33.0	1126086	196 / 1273

წყარო: შემოსავლების სამსახური. აჭარის ა.რ. ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო. აჭარის სამორინეთა ასოციაცია.

რეზიდენტ მოთამაშეებზე [8], რაც ერთი მხრივ მოქმედი რეგულაციებით, ხოლო მეორე მხრივ რეგიონული ფაქტორით არის განპირობებული. უცხოური სათამაშო ნაკადების მოდინებას აჭარის რეგიონში ძირითადად ხელს უწყობს ე.წ. „საზღვრისპირა გემბლინგი“ თურქეთთან მიმართებით და სამორინე ბიზნესის აკრძალვა ფართო-რეგიონულ კონტექსტში (ისრაელი, გაერთიანებული არაბული საამიროები, ერაყი, ირანი და სხვა), რასაც ემატება ტურისტული მიზნით სხვა ქვეყნებიდან შემოსულ მოთამაშეთა სეგმენტი. აღსანიშნავია, რომ სათამაშო ნაკადების მოზიდვის თვალსაზრისით აჭარის რეგიონის სამორინე ინდუსტრიისათვის მნიშვნელოვან კონკურენტებს წარმოადგენენ ბულგარეთი, რუმინეთი, კვიპროსი, სლოვენია და სხვა სუბრეგიონული სათამაშო ინდუსტრიები [1], სადაც განვითარებულია ინტეგრირებული სამორინე-საკურორტო კონცეფცია, რაც გულისხმობს ტურიზმისა და სამორინე ინდუსტრიის კომპლექსური განვითარების მხარდამჭერ მიდგომებს.

აქვე შევნიშნოთ, რომ ზოგადად, გლობალურად სათამაშო ინდუსტრია და ტურიზმის ინდუსტრია ითვლება ურთიერთშემავსებელ სეგმენტებად. აჭარის რეგიონისთვის, როგორც ზემოთ მოტანილი მონაცემების ანალიზი აჩვენებს, სამორინე ინდუსტრია ტურიზმის მნიშვნელოვანი მასტიმულირებელი ფაქტორია. კერძოდ, სამორინეები უზრუნველყოფენ თავიანთი მუდმივი კლიენტების განთავსებას სასტუმროებში, რაც ხელს უწყობს ამ უკანასკნელთა (როგორც მაღალი, ასევე საშუალო კლასის სასტუმროების მნიშვნელოვანი ნაწილის) დატვირთვას არა მხოლოდ სეზონურად, არამედ მთელი წლის განმავლობაში, რაც რეგიონში ტურიზმის „სეზონურობის“ დაძლევის ერთ-ერთი ინსტრუმენტია და გარკვეულწილად ნიველირებას უკეთესებს რეგიონის ტურისტული სექტორის შედარებით დაბალ კონკურენტულ უპირატესობას. ამასთან, სავაჭრო ქსელებში კვების პროდუქტებისა და სასმელების შეძენაზე თანხე-

ბის დახარჯვით სამორინეები ასტიმულირებენ ადგილობრივ ეკონომიკას, ასევე „ჯაჭვურად“ ხელს უწყობენ სატრანსპორტო მომსახურების, კვების ობიექტების, უძრავი ქონების სექტორის, საკურორტო სერვისების და სხვა მიმართულებების განვითარებას.

სათამაშო ბიზნესის ზეგავლენის შეფასების კონტექსტში მიზანშეწონილია ე.წ. „მინის“ თამაშებისა და ონლაინ თამაშების რელატიური ანალიზი, რამდენადაც მნიშვნელოვნად განსხვავებულია მათი ოპერირების სპეციფიკა სოციალურ-ეკონომიკური ზეგავლენის კუთხით. მხედველობაში გვაქვს ის გარემოება, რომ მიმდინარე წლის დასაწყისიდან ქვეყანაში ამოქმედებულმა საკანონმდებლო ცვლილებებმა ფაქტობრივად გაათანაბრა მათი საგადასახადო განაკვეთები (მოგების გადასახადის და მოთამაშეთა მონაგებ თანხაზე წყაროსთან დაბეგვრის ნაწილში), რაც ხსენებული ინდუსტრიების ფუნქციონირების თავისებურებების გააზრებას და საუკეთესო უცხოური პრაქტიკების გათვალისწინებას მოითხოვს. საქმე ისაა, რომ თანამედროვე ეტაპზე გლობალური ციფრული ტრანსფორმაცია ბუნებრივად იწვევს ონლაინ თამაშების ლეგალიზებას და გააქტიურებას, რომლებიც ახდენენ „მინის“ თამაშების კანიბალიზაციას. ამასთან, ონლაინ თამაშებს ამ უკანასკნელთან შედარებით ახასიათებს: 1. ნვდომის სიმარტივე და მონყვლადი ჯგუფების ჩართვის მაღალი ალბათობა; 2. თამაშდამოკიდებულების მაღალი დონე; 3. კონტროლის სირთულე და ე.წ. „შავი ხვრელების“ არსებობა. უცხოური ქვეყნების სათამაშო ბიზნესის რეგულირების სისტემები ცდილობენ, ასახონ აღნიშნული სპეციფიკა მათი საგადასახადო დაბეგვრის პრაქტიკაში და, შესაბამისად, „მინის“ სათამაშო ოპერატორებთან შედარებით ამაღლებული საგადასახადო განაკვეთებით დაბეგრონ ონლაინ თამაშები (მაგალითად, დიდი ბრიტანეთი, ავსტრია, ფინეთი, ესპანეთი, უნგრეთი და სხვა) [1].

ამასთან, „მინის“ თამაშების საგადასახადო ტვირთის

ანევა ონლაინ თამაშების დონეზე და მათი გათანაბრება შეიცავს სტანდარტულ სამორინეთა საქმიანობის რესტრიქციის რისკებს თანამდევნი ნეგატიური ეკონომიკური ზეგავლენით, რადგან განსხვავებულია მათი ბიზნესმოდელების სპეციფიკა, კერძოდ: „მინის“ ბიზნესოპერატორებს ახასიათებთ ონლაინოპერატორებთან შედარებით უფრო მეტი ბმა ტურიზმის სექტორთან; შესაბამისი ხარჯების განწევით მოაქვთ მრავალმხრივი კროსსექტორული ბენეფიტები; ონლაინსეგმენტთან შედარებით ითვლებიან ტერიტორიული განვითარების ხელშემწყობ ფაქტორებად; აქვთ შედარებით მაღალი საინვესტიციო კომპონენტი; ონლაინ თამაშებთან შედარებით იბეგრებიან სახეობრივად უფრო მეტი გადასახადითა და მოსაკრებლით და ა.შ.

დასკვნა

ამრიგად, რამდენადაც, როგორც ჩატარებული ანალიზი ცხადყოფს, სამორინე ინდუსტრიას აჭარის რეგიონის ეკონომიკაზე აქვს განსაზღვრული ეკონომიკური ზეგავლენა, სათამაშო ბიზნესის პოლიტიკის გატარებისას, ერთი მხრივ, სათამაშო ტურიზმის ხელშემწყობი მიდგომების გააქტიურება, ხოლო მეორე მხრივ,

ოპტიმალური საგადასახადო ზღვრების ძიება უნდა იყოს პოლიტიკის გამტარებელთათვის უპირველესი ამოცანა, რათა არ მოხდეს ზიანის მიყენება საშუალო და გრძელვადიან პერიოდში ეკონომიკურად მზარდი რეგიონის განვითარებისათვის.

გამოყენებული წყაროები:

1. ბოლქვაძე ბ. სათამაშო ბიზნესი და ეკონომიკა: გლობალური გამოცდილება და საქართველო. თბ., „სა-არი“, 2021;
2. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური – <https://www.geostat.ge/>;
3. სახელმწიფო ხაზინა – <https://treasury.ge/>;
4. შემოსავლების სამსახური – <https://rs.ge/>;
5. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე – <https://www.matsne.gov.ge/>;
6. აჭარის ა.რ. ფინანსთა და ეკონომიკის სამინისტრო – [http://adjara.gov.ge/branches/default.aspx?gid=5](http://adjara.gov.ge/branches/default.aspx?gid=5;);
7. ქ. ბათუმის მერია – <https://batumi.gov.ge/>;
8. აჭარის სამორინეთა ასოციაციიდან გამოთხოვილი მონაცემები.